

VWG Zutphen eo. Verslag Trekvogel- week Falsterbo (Zweden).

Eind september/begin oktober ging een groepje leden van de VWG Zutphen e.o.; Eveline Moria-Vinke, Remke van Rijswijk, Carin Barendrecht en Hans Grotenhuis een week naar Falsterbo om de najaarstrek daar te bekijken. Steven de Bie had de leiding. Ed, een broer van Hans, uit Winterswijk completeerde het zestal. Het was de bedoeling om iedere dag een dagverslag op de website te plaatsen, maar wegens gebrek aan verbinding, mislukte dit, daarom nu een verslag van het geheel.

We hadden een oud vissershuisje gehuurd in het centrum van Skanör, een plaatsje dat net boven Falsterbo ligt. Het was hier en daar een beetje behelpen (het was een tienpersoons huisje, maar het was maar op 5-6 man voorbereid), maar het was heel gezellig. Het eerste wat Steven deed was netjes pinda's opvangen om mezen te lokken. Je weet nooit of je ze anders ziet?

Falsterbo ligt op de uiterste zuidwestpunt van Zweden. Steven de Bie komt daar al jaaaaren en kent dit gebied en ook het gebied er om heen op zijn duimpje. Op dit zuidwestpuntje van Zweden verzamelen zich veel broedvogels, die door het binnenland of langs de kust trekken. Hier steken ze dan de Sont, de smalle doorgang tussen Zweden en Denemarken over. Niet alle vogels doen dit; de meeste kraanvogels steken al eerder bij Ystadt de Oostzee over naar Rügen (D) waar ze zich verzamelen alvorens verder te trekken. Maar voor veel vogels, vooral de kleintjes is de zee (die hier toch nog altijd 20-30 km breed is) toch een grote barrière. We hebben vaak gezien dat groepen vogels die de oversteek wilden wagen, lang aarzelden of het even probeerden om dan weer schielijk naar het land terug te komen. Maar uiteindelijk wint de trekdrang het dan toch. Hoeveel vogels bij zo'n oversteek omkomen, weet ik niet, maar 20-30 km over zee lijkt mij voor

vogeltjes als pimpelmeesjes een hele opgave. Op de zuidpunt van het schiereiland staat een oude vuurtoren uit 1795 die nu als vogeltrekstation en bezoekerscentrum wordt gebruikt.

Op deze concentratie van de trek komen veel vogelaars af; natuurlijk veel Denen en Zweden, maar vooral ook veel Nederlanders. Na het vrije weekend hoor je vrijwel alleen Nederlands. Velen kennen elkaar al van vorige jaren en/of andere gelegenheden. Zo hadden wij door onze excursieleider Steven al snel contact met andere vogelaars; Wim en Gerrie uit Lochem, Piet en Harry uit Groningen, Jannes uit Exloo enz.; een gezellig clubje onder elkaar. Ze gingen een eindje bij de officiële telpost af staan bij Nabben aan de zuidpunt van het schiereiland. Want anders kun je niet gezellig kletsen, de meegebrachte koffie drinken, eitje eten enz. Op de officiële telpost moet je je mond houden, want de teller moet alle geluiden van de overtrekkende vogels natuurlijk goed kunnen horen. Zoals overal wordt het merendeel van de overtrekkende vogels op geluid waargenomen of gelokaliseerd. Dit alles onder het motto: "Gehoord is gescoord en gezien is een tien!".

Het geeft een leuke saamhorigheid met opmerkingen, herinneringen aan vroeger waarnemingen e.d. Dat geldt niet voor iedereen; ik hoorde ook een vogelaar zeggen: Ik kom hier om te vogelen; niet om te socialiseren! Een beetje tegen elkaar opbieden hoort erbij en ook het kijken of men meer waar kan nemen dan de telpost, waarvan de gegevens elke dag op een bord bij de vuurtoren te zien zijn.

Want het gaat natuurlijk om de vogels. Er wordt zéér serieus geteld. Ik heb met mijn zwakke oren en ogen vaak versteld gestaan hoe deze

ervaren mannen de trekvogels vaak al op grote afstand wisten te lokaliseren. Verbluffend! Maar wel makkelijk voor mij; zo had ik de tijd om mij er op in te stellen en je kunt veel over de manieren van vliegen en de geluiden leren. Er is ook een flink kapitaal aanwezig aan telescopen, kijkers, fotoapparatuur enz. Ik schat voor een gewone door-de-weekse-dag op minstens E 100.000,- en in het weekend nog veel meer.

Ik vond dat we deze week prima weer hadden. Maar dat vond niet iedereen. Aan de ene kant goed (weinig regen) en aan de andere kant minder, want de hele week woei de wind uit het oosten. Daardoor vliegen de meeste vogels veel hoger en zijn dan moeilijker te zien. Als de wind uit het ZW waait, hebben de vogels tegenwind en vliegen ze laag om door de begroeiing zo min mogelijk last van de tegenwind te hebben. Dan zie je ze dus beter en in grotere aantallen. Dat kan oplopen tot tienduizenden vogels per dag. Vorig jaar was het een topjaar en werden in zo'n twee weken tijd in deze hoek van Zweden ca 3½ miljoen trekvogels gezien. Wij hadden minder grote aantallen, maar wel een grote variatie. In totaal werden door de groep deze week 136 soorten waargenomen. Nu moet ik zeggen dat we niet alleen op het schiereiland Falsterbo gevogeld hebben, maar ook in het binnenland en aan de oostkust van Skåne, zoals dit zuidelijk deel van Zweden heet. En dan kun je andere soorten treffen, zoals de roodhalsfuut en de steenarend.

We vertrokken op vrijdagmiddag en staken met de nachtboot over van Travemünde bij Lübeck naar Trelleborg in Zweden. Zo begin je uitgerust aan je eerste dag. Op zo'n dag zijn al heel wat soorten te noteren. Mij vielen al meteen het grote aantal sperwers op die de groepen trekvogels volgden. Maar het was deze dag vooral de dag van de kruisbekken. Massaal zaten

ze in de topjes van de dennenbomen in de bosjes langs de kust, zoals bij de vuurtoren. Je kon ze met hun luide roep en de prachtig gekleurde mannetjes niet missen. Een andere leuke taigagast was de notenkraaker, die vliegt als een grote vlaamse gaai.

's Middags gingen we vlakbij naar het oude vuurtorenduin waar een stukje heide bij ligt. Goed voor de thermiek. Hier zagen we veel roofpieten zoals rode wouw, buizerd, sperwer, twee zeearenden en zelfs een bastaardarend. Een prachtige dag.

De volgende ochtend vertrokken we al om kwart voor zes naar de zuidpunt van het schiereiland. Dat is althans zo ver als je mag komen. In de loop der jaren heeft zich hier voor de kust een standwal met lage duintjes ontwikkeld. Op deze wal lagen veel zeehonden te zonnen, verzamelden zich veel aalscholvers en binnen deze strandwal is een baai omzoomd door riet, waar veel eenden en steltlopers gaan zitten. Vanaf een laag duintje op het vasteland heb je hier een goed uitzicht op. Om er te komen, moet je over een golfbaan heen. Goed opletten

op de terugweg, want anders vliegen de ballen om je oren.

Langzaam kwam de zon op en tegen de oranje-rode lucht verscheen in de verte als eerste vogel het silhouet van een zeearend. Nou dan; beter kan je dag niet beginnen.

Maar deze dag was het pimpelmezendag. Grote groepen kwamen langs en vlogen tussen de vogelaars door naar de bosjes met duindoorns en rozenbottels die dekking geven. Ook de goudhaantjes deden flink mee. Als je ze ziet, denk je: En dat moet over zee? Maar ze gaan! Verder zagen we deze morgen o.m. bonte strandlopers, bontbekplevieren, groenpootruiters, watersnippen, grote stern, zilverplevier, scholekster en veel eidereenden en rotganzen.

's Middags gingen we het binnenland in naar een granietgroeve waar een oehoe broedde. Maar hij was niet thuis. Verderop zagen we raven en op een plas zat tussen een grote groep smienten een zeldzaamheid; een Amerikaanse smient. Een mannetje; nog niet helemaal goed uitgekleurd, maar het groen en het wit aan zijn kop waren onmiskenbaar. Hij was net drie uur, voordat wij toevallig langskwamen, ontdekt en de mobieltjes deden hun werk; de belangstelling nam steeds toe. Het was, naar ik begreep, de tweede waarneming deze eeuw in Zuid-Zweden. Maar de taigarietganzen die er zaten, vond ik ook heel leuk. Op de terugweg zagen we blauwe en bruine kiek en een prachtig biddende ruigpootbuizerd. Toen we deze bekeken, vloog er heel hoog op de achtergrond een grote groep kraanvogels door het beeld.

De derde dag was het bewolkt en was het brandganzendag. De hele dag grote en kleine groepen 'keffende' ganzen. Verder middelste zaagbek, krakeend, boerenzwaluw, zwarte ruit, torenvalk, sperwer en in het vangnet van het vogeltrekstation een winterkoninkje.

's Middags gingen we naar het kweldergebied Hammarsnås net ten oosten van het Falsterboschiereiland. Daar zagen we o.m. een ♂ en ♀ slechtvalk en tureluurs. De leukste waarneming was een bokje dat vlak voor onze voeten wegvloog. Ik was wat verder naar links al doorgelopen. Toen bleef hij in dekking zitten, maar nu vloog hij langs mij heen en ik kon prachtig het snippenlijfje met het korte snaveltje zien voordat hij weer snel wegdook. In het haventje van Skanör zaten oeverpiepers.

De vierde dag was het bewolkt met een harde oostenwind. Maar achter de bosjes waar heel wat mezen, goudhaantjes, vinken enz. in vlogen, zat je lekker uit de wind. Een notenkraker haalde uitgeput het bosje achter ons en bleef voor ons even mooi bovenin zitten. Evelien greep haar kans en maakte een foto die je zo op een vogelkalender kunt zetten. Deze dag was het houtduivendag, die met grote groepen, soms heel hoog, overtrokken. De tellers van de groep hadden er deze morgen ca 35.000. Maar ook veel eidereenden, buizerd, rode wouwen, smelleken en visdief.

‘s Middags gingen we naar een recent aangelegd meertje in het binnenland. Hier zagen we drie jonge roodhalsfuten met hun kenmerkend gestreepte kop. De ouders hebben we niet gezien; al op trek? Verder hier dodaars, kempiaan, watersnip, zwarte ruiter en twee vrouwtjes blauwe kiekendieven. Op de terugweg gingen we nog even bij het meertje met de Amerikaanse smient kijken. Zattie-er-nog? Jawel en ook een zwarte wouw. Verder hier verschillende rode wouwen en warempel een steenarend. Wel ver weg hoor. Op de terugweg zagen we nog twee visarenden en een zeearend. Thuisgekomen zaten we net lekker aan de wijn en kaas toen Remke ons van buiten riep: kraanvogels! Er trokken die avond verschillende groepen over het dorp, waarvan een groep van 27 laag en recht over ons huisje heen. Een drukke dag.

De vogelkijkerswereld is vooral een mannenwereld. Maar er zijn ook echtparen. Die zie je meestal als volgt aan komen lopen: Voorop de man met de telescoop. Hij geeft doel en richting aan. De vrouw er achter, meestal ook met een kijker, maar vaker met een professionele camera. Ieder zijn eigen speelgoed. De dames in onze groep waren vrouwen die hun mannetje stonden; prachtige foto's, maar hadden ook hun eigen telescoop. Als je mannen met camera's ziet rondlopen, hebben ze er meestal een enorme toeter op zitten. Vrouwen doen dat subtieler.

De vijfde dag was het eidereendendag. Overall grote en kleine groepen. Volgens het vogeltrekstation waren er meer dan 50.000 langsgeslagen. Maar wij gingen vanwege de straffe wind uit het oosten naar de zuidoostelijke punt van Skåne bij Sandhammaren. Een prachtig punt om de zee trek te bestuderen, want door de harde wind werden de trekvogels dicht naar de kust geblazen. Op een duintje bij de kust staat een kleine overdekte hut en vandaar kijk je over een lager duintje recht op de

branding voor de kust. In en voor de hut zijn banken, zodat je rustig kunt zitten kijken. Ook hier zagen wij veel langstreckende eidereenden. Prachtig zoals ze laag over het water, haast tussen de hoge golven van de branding door in vol tempo voorbij kwamen. Er kwamen ook veel groepen rotganzen langs die ook zo laag over het water scheerden. De dwergmeeuwen hadden minder haast en doken en buitelden er op los zodat we de donkere ondervleugels en de licht bovenzvleugels zonder zwarte punt goed konden zien. Verder natuurlijk duikers; roodkeelduiker en parelduiker. Verder middelste zaagbek, aalscholvers, zee-eenden en veel brandganzen. Op de achtergrond kon je duidelijk het Deense eiland Bornholm zien liggen.

Op de terugweg gingen we langs Fylledalen, een plek waar zeearenden broeden. Een vogelaar had er gisteren nog een ouder met jong gezien. Maar voor ons gaven ze dit keer geen voorstelling. Verderop zagen we nog een groep kolganzen en een grote V-formatie van wel 250 kraanvogels. Opvallend vond ik dat ter weerszijden van de secundaire wegen nu al de sneeuwstokken werden geplaatst om de wegen 's winters beter zichtbaar te maken. Je weet het nooit met de winter!

De zesde dag waaide het nog steeds flink, maar op naar de Punt. Achter de bosjes was het goed vol te houden. Hier veel gebruikelijke soorten, maar ook nieuwe zoals de zeezoet. En vandaag was het zangertjesdag. Grote groepen kneutjes, vinken, sijsjes, putters, groenlingen, pimpelmezen en graspiepers trokken over en langs ons heen. En de vele rode wouwen, sperwers en een zeearend blijven natuurlijk altijd leuk.

Zo rustig als ze zaten bij de zee trek gisteren, met de telescoop gericht op de branding, zo onrustig zijn de vogelaars hier aan de Punt. Ze zitten niet, maar staan en drentelen. Je wilt natuurlijk niets missen; aan alle kanten is beweging.

Vandaag een grote verrassing: een bladkoninkje. In het vogeltrekcentrum van Falsterbo wordt veel aan milieueducatie gedaan. In het weekend, als er veel recreanten komen, worden regelmatig een aantal in de netten gevangen vogels, zoals graspiepers, grote bonte spechten, lijsters e.d. aan het publiek getoond en wordt er verteld over het werk wat in het centrum wordt gedaan. Door de week komen er ook regelmatig schoolklassen langs. Omdat ze de vorige dag maar één enkel roodborstje in hun net hadden zitten, was voor de klassen van vandaag een extra net neergezet.

En laat daar nu net een bladkoninkje inzitten! Een minimaal beestje met maar 5,6 gram aan gewicht. Maar hij/zij kwam toch maar wel even helemaal uit Siberië gevlogen! Ook hier een zeldzaamheid. Zelfs de officiële teller van de Punt liet zijn post even in de steek om te komen kijken. Na afloop werd het vogeltje weer vrijgelaten en verdween hoep de struiken in onder de naaldbomen bij de vuurtoren. Op naar de Waddeneilanden?

's Middags maakten we een

wandeling naar Knösen, een landtong met kwelders ten noorden van Skanör/Falsterbo. Ook hier leuke soorten als rosse grutto, koperwiek, grote lijster, zilverplevier, watersnip en in de bosjes gekraagde roodstaart en kruisbek. Verder veel ganzen en grote groepen bonte strandlopers. Op een open plek in een bosje verrasten we een velduil die hier klaarblijkelijk net was aangekomen en zat uit te rusten.

De zevende dag werd windkracht 6 verwacht. Wie weet wat dat aan de oostkust aan vogels gaat opleveren! Nog meer zeevogels en bijzondere soorten uit het oosten? Dus op weer 1½ uur in de auto naar Sandhammaren. Helaas, het kan ook tegen zitten; er was heel weinig trek. Van een Zweedse vogelaar hoorden we dat verder naar het noorden echt een flinke storm stond en dat er daarop maar weinig aanvoer was. Alleen de drieteenstrandloper werd aan de soortenlijst toegevoegd.

Teruggekomen maakten we 's middags een wandeling over Flommen, een kweldergebied ten westen van Falsterbo/Skanör. Hier zaten o.m. zwarte ruiters, grote gele kwik, tureluur, brandgans, kemphaan, putter, brandgans, rotgans en er werd een fitis gehoord.

Tussen het aangespoelde hopen zeegras waren een man en een vrouw druk bezig met een riek en een tuinhakje. ??????? Het bleek dat ze tussen het zeegras naar aangespoelde stukjes barnsteen zochten. Ik hoorde

later dat Falsterbo daar een goede locatie voor schijnt te zijn. De man haalde trots zijn buit uit zijn broekzak; een hand vol steentjes. Vooral kleintjes, maar ook een wat grotere. Leuk!

De laatste dag werd met de Zweedse lekkernij kanelbullar (soort bolus met kaneel) afscheid genomen bij de vuurtoren. We reden daarna het dorp uit en wat zat daar op de schoorsteen van het laatste huis? Onze laatste nieuwe soort! De turkse tortel. Nou, een gewoon beest, zult u zeggen. Ja, maar toch niet gezien, net zo min als waterhoen, kramsvogel e.d. Al met al een zeer geslaagde week. In totaal werden door leden van de groep bij elkaar 135 soorten waargenomen. Zelf heb ik niet alles gezien, maar toch zeker ook wel zo'n 110 soorten. Al gaat het daar in principe niet om, een beetje soorten jagen is toch leuk.

Het leukste van deze week vond ik het een beetje zicht krijgen in het doen en laten hier in Zuid Zweden in de trektijd. En met respect voor al die kleine zangertjes op hun verre tocht. En daarbij op pad met een leuke gezellig groep en een geweldige excursieleider. Wat wil je nog meer?

Ed Grotenhuis.

PS: Als u er ooit komt en, net als wij, zelf voor het eten moet zorgen: Ga dan naar de viswinkel aan de haven van Skanör. De vissoep daar!! Oeioeioei, daar eet je je lepel bij op!!!